

פרק ח'

מתי מדליקין

"אין מדליקין נר חנוכה קודם שתשקע החמה, אלא עם סוף שקיעתה - לא מאחרים ולא מקדימים" (שו"ע, תרע"ב, א')

"היינו צאת הכוכבים. שאז העם עוברין ושבין ורואין בביתו ואיכא פרסומי ניסא, והנה המחבר סתם כדעת הטור וסייעתו דס"ל דמה שאמר הגמרא דזמן הדלקת נר חנוכה הוא משתשקע החמה היינו סוף שקיעה, אבל באמת יש הרבה ראשונים דס"ל דכוונת הגמרא הוא על תחילת שקיעה וכו' וכן נהג הגר"א" (משנ"ב)

מתי היא שקיעת החמה

הנה המנהג הוא להדליק בתחילת השקיעה. אכן רבינו שליט"א מאחר את הדלקת נרות חנוכה כעשר דקות לאחר זמן השקיעה המודפס בלוחות קסו. מפניקסו שאין אנו בקיאים בדיוק מתי היא שקיעת החמה. ושמה עדיין איננה שקיעת החמה קסח.

❖ הערות ❖

קסו. ע"י בסמוך שכ"ד האג"מ.

קסו. שמעתי בשם רבינו שליט"א טעם נוסף: משום דקודם זמן זה הוי בבחינת "שרגא בטיהרא מאי אהני" משא"כ כשמדליק בבה"ש (עשר דקות לאחר השקיעה) יש היכר. ע"כ. והנה בודאי הגר"א וסייעתו ס"ל דכשמדליק בשקיעה יש היכר שפיר, אלא שלכתחילה אנו חוששים לדעת החולקים וס"ל שההדלקה בשקיעה אין לה היכר.

קסח. ובספק, עדיף לאחר ולהדליק בתוך הזמן שלא כלתה רגל מהשוק, מאשר להקדים

בפעם אחרת אמר לי רבינו שליט"א: הגר"א (רס"א, ב') הכריע כדעת הגאונים דצאה"כ הוא זמן שלשת רבעי מיל לאחר השקיעה, וא"כ לדבריהם שלש עשרה וחצי דקות לאחר שקיעת החמה במוצאי שבת מותר כבר לעשות מלאכה. האם יעלה על דעת מאן דהו לעשות מלאכה בשעה זו?¹²³⁴⁵⁶⁷ קסט אלא שחוששים שאיננו יודעים מתי הוא בדיוק זמן שקיעת החמה.^{אורח החכמה}

זמן ההדלקה לכתחילה

אוצר החכמה

ש: מתי הזמן להדליק נרות חנוכה מלכתחילה.

ת: עשר דקות לאחר השקיעה להדליק^ק, ולהשאיר שידלוק שעה אחר כך קעא.

❖ הערות ❖

לפני השקיעה. ואין סתירה לזה מדברי הח"א (קנ"ד, י"ח) "ונ"ל דאם הוא מסופק אם כבר הוא צה"כ ידליק, ומוטב למהר קצת מלאחר (ע"י פר"ח ריש סי' תרע"ב וביאור הגר"א)" שהוא מיירי למדליקים בצאה"כ כמבואר בדבריו בהדיא, ולכן מוטב להקדים משום שיש לצרף דעת הפר"ח והגר"א שזמן הדלקה לכתחילה הוא בתחילת השקיעה וזהו שציין לעיין בדבריהם. משא"כ להקדים לפני השקיעה.

ויש לציין דאמנם הבה"ל (תרע"ב, ד"ה ולא מקדימים) כתב לדייק את לשון הרמב"ם "עם שקיעתה" דהיינו מעט קודם השקיעה ומשמע שם דעד עשר דקות קודם אינו בכלל לא יקדים (ע"י להלן בענין הדלקה רבע שעה קודם השקיעה), אולם כידוע המדקדקים אינם מקדימים כלל קודם השקיעה, אלא כפשטות לשון השו"ע "ולא מקדימים".

קסט. ע"י לוח א"י - זמן הבדלה במוצאי יכו"פ, שדן בשאלה זו.

קע. נתבאר לעי' וז"ל האג"מ (או"ח ד', ק"א, ו') "זמן הדלקת נ"ח שיותר עדיף לענ"ד הוא עשרה מינוטין אחר תחילת השקיעה, ויש לזה טעמים נכונים, ויתן שמן כדי להדליק שעה בערך כי תהיה הדלקתו בכאן ערך חצי שעה אחר צאת הכוכבים".

קעא. ז"ל המשנ"ב (תרע"ב, א') "אכן יש הרבה ראשונים דס"ל דכוונת הגמ' הוא על תחילת שקיעה שניה. והוא בערך רבע שעה מקודם. וכן נהג הגר"א. אכן יטיל בה כ"כ שמן שידלוק חצי שעה אחר צאה"כ". והנה בודאי שלדעת הגר"א סגי שידלוק